

การปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยาง ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ภาพสะท้อนจากเมืองใหญ่สองทะเล Para-rubber Farmers' Adaptation Practices under ASEAN Economic Community: A Reflection of the Large City of Two Seas

พลากร สัตย์ซื่อ¹ และ ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์²

¹ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Palakorn Satsue¹ and Purawich Phitthayaphinant²

¹ Department of Agricultural Economics, Faculty of Economics, Prince of Songkla University

(Received: February 5, 2019; Revised: April 29, 2019; Accepted: May 2, 2019)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดพฤติกรรมดังกล่าว โดยเลือกจังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่วิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสงขลาจำนวน 400 ราย ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบผสมวิธี การรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และแบบจำลองโลจิสติกส์ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีการปรับตัวโดยภาพรวมภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับน้อย ($\bar{x} = 0.32 \pm 0.25$) เนื่องจากข้อจำกัดบางประการ เช่น ความรู้และความเข้าใจในเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การปรับตัวด้านการดำรงชีพเท่านั้นที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 0.46 \pm 0.35$) ปัจจัยกำหนดการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความเพียงพอของแรงงานครัวเรือนในการทำสวนยางพารา และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อขอความช่วยเหลือในการจัดการสวนยางพารา ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นของการปรับตัวในระดับปานกลางเท่ากับ 0.1768 และ 0.1457 ตามลำดับ ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: 1) การปรับตัว 2) การผลิตยางพารา 3) เกษตรกรชาวสวนยาง 4) แบบจำลองโลจิสติกส์ลำดับ 5) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Abstract

This survey research investigated the para-rubber farmers' adaptation practices under ASEAN Economic Community (AEC), and examined factors determining their adaptation practices under AEC. Songkhla province was selected as the research area. A survey of 400 representative para-rubber farmers in Songkhla province, was conducted using mixed method sampling. Primary data were collected using structured interviews. The derived data were then analyzed using descriptive statistics and an ordered logit model. The results identified that the para-rubber farmers had a low level of overall adaptation practices under AEC ($\bar{x} = 0.32 \pm 0.25$) because of their limitations, e.g., knowledge and understanding of AEC. The adaptation practices with a livelihood aspect were at a moderate level ($\bar{x} = 0.46 \pm 0.35$). The statistically significant factors determining the para-rubber farmers' adaptation practices under AEC were: the adequacy of household labor for para-rubber farming, and the contact to government officers for assistance in para-rubber farming management, with respective probabilities of moderate level of adaptation practices of 0.1768, and 0.1457, respectively. The results are useful for related government agencies to formulate appropriate agricultural extension strategies.

Keywords: 1) Adaptation 2) Para-rubber Production 3) Para-rubber Farmer 4) Ordered Logit Model 5) ASEAN Economic Community (AEC)

¹ อาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร (Lecturer, Department of Agricultural Economics) Email: palakorn.sa@psu.ac.th

² อาจารย์คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ (Lecturer, Faculty of Technology and Community Development, Thaksin University) Email: p_paratsanant@yahoo.co.th

บทนำ (Introduction)

หลังจากปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) ซึ่งเป็น 1 ใน 3 องค์ประกอบหลักของประชาคมอาเซียน (นอกเหนือจากประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community หรือ APSC) รวมถึงประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC)) ประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ (Thainthai, 2012, p. 1) ได้แก่ กัมพูชา ไทย บรูไน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย โดยมีนักวิชาการหลายท่าน เช่น Roopsing (2011, pp. 73-75) Thainthai (2012, pp. 1-5) Manopimoke and Manopimoke (2012, pp. 12-15) Thaipukdee (2012, pp. 120-122) Bharksuwan (2014, pp. 64-67) ได้วิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยจากการเข้าร่วมพันธกรณีดังกล่าว สรุปได้ว่า ในส่วนผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ การเพิ่มโอกาสทางการค้าจากขนาดของตลาดที่ใหญ่ขึ้น การลดต้นทุนการผลิตสินค้าจากการนำเข้าวัตถุดิบ/สินค้าชั้นกลางที่ใช้ในการผลิตได้ในราคาที่ต่ำลง ส่วนเกินผู้ผลิตเพิ่มขึ้นจากราคาสินค้าส่งออกที่สูงขึ้น ส่วนเกินผู้บริโภคเพิ่มขึ้นจากราคาสินค้านำเข้าที่ต่ำลง สำหรับผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ การแข่งขันในตลาดสินค้ามีความรุนแรงมากขึ้น การสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนคู่แข่ง การแข่งขันในตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นจากการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีฝีมือได้อย่างเสรี สินค้าต้องมาตรฐานเข้ามาวางขายในประเทศไทยมากขึ้น ในกรณีที่ไม่มีมาตรการควบคุม

อุตสาหกรรมยางพาราถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้ในรูปเงินตราระหว่างประเทศจากการส่งออกยางพาราแปรรูปขึ้นต้นปีละหลายแสนล้านบาทแล้ว ยังก่อให้เกิดการจ้างงานเป็นจำนวนมากภายในประเทศ (Phitthayaphinant and Nissapa, 2012, p. 104) แต่การพึ่งพิงตลาดส่งออกเป็นหลัก ประมาณร้อยละ 40 ของปริมาณการส่งออกยางพาราทั่วโลก (Sirisuwat and Jindabot, 2013, p. 42) กอปรกับเกษตรกรชาวสวนยางในฐานะ

ผู้ผลิตซึ่งมีจำนวนมากกว่า 1 ล้านครัวเรือนกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ (Agricultural Economics Operation Center, 2018a, p. 27) ต้องเป็นผู้รับราคาจากตลาด โดยราคาขายยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางได้รับอิทธิพลจากราคายางพาราในตลาดท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือราคายางพาราในตลาดกลาง และราคายางพาราในตลาดโลก ตามลำดับ (Kongrithi, Thammachote and Patcharat, 2017, p. 67) ทำให้การเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่ง Roopsing (2011, p. 75) ได้รายงานว่า ยางพาราเป็นสินค้าที่ประเทศไทยต้องปรับตัว โดยเฉพาะในตลาดเวียดนาม ซึ่งมีการเรียนรู้เทคโนโลยียางพาราจากประเทศฝรั่งเศส และนำเข้าเทคโนโลยีการผลิตยางแท่งจากประเทศมาเลเซีย ทำให้อยางพาราที่ผลิตได้มีคุณภาพดี จึงน่าจะเป็นคู่แข่งที่สำคัญของประเทศไทยในอนาคต รวมถึงประเทศอินโดนีเซียที่มีค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage หรือ RCA) ใกล้เคียงกับประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศไทยและอินโดนีเซียมีค่าดังกล่าวเฉลี่ย 33.72 และ 27.10 ตามลำดับ (Sirisuwat and Jindabot, 2013, pp. 43-45) ซึ่งดัชนีดังกล่าวคิดค้นโดย Balassa (1965, pp. 99-123) เพื่อประเมินความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่พิจารณา เช่น ประเทศไทย ในตลาดเป้าหมาย เช่น ตลาดโลก ว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่น ยางพารา ไปยังตลาดโลกหรือไม่ โดยมีการกำหนดเกณฑ์ว่า ถ้าค่าที่ได้มากกว่า 1 แสดงว่า ประเทศผู้ส่งออกที่พิจารณามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกยางพาราไปยังตลาดเป้าหมาย ในทางตรงกันข้ามถ้าค่าที่ได้น้อยกว่า 1 แสดงว่า ประเทศผู้ส่งออกที่พิจารณาเสียเปรียบหรือไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกยางพาราไปยังตลาดเป้าหมาย และถ้าค่าที่ได้เท่ากับ 1 แสดงว่า ประเทศผู้ส่งออกที่พิจารณาอยู่ในฐานะที่ไม่ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและไม่เสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกยางพาราไปยังตลาดเป้าหมาย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของเกษตรกรภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียนพบว่า มีค่อนข้างน้อย โดยมีการศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยางพารา ได้แก่ Sompong and Sriwongkol (2013, pp. 44-51) Sangworn and Sawmong (2014, pp. 111-122) หรือสินค้าเกษตรชนิดอื่น เช่น Nirathron (2012, pp. 21-33) เกี่ยวกับกระเทียม Fainanta (2012) เกี่ยวกับลำไย Bupsiri (2013) Tubtimkeaw and Thipbharos (2015, pp. 322-337) เกี่ยวกับข้าว ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวของเกษตรกรซึ่งประยุกต์การวิเคราะห์ตัวแปรตามที่มัลักษณะแบบเรียงลำดับ พบว่า มีจำนวนน้อยเช่นกัน อาทิ Thuyen, Chaovanapoonphol and Jintrawet (2014, pp. 55-65) ได้ประยุกต์แบบจำลองโลจิสติกส์ลำดับในการวิเคราะห์การปรับตัวของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในประเทศเวียดนาม Quiroga, Suarez and Solis (2015, pp. 53-66) ได้ประยุกต์แบบจำลองโพรบิทเชิงลำดับในการวิเคราะห์การรับรู้ความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในประเทศนิการากัว ทั้งนี้ แม้ว่าแบบจำลองโลจิสติกส์ลำดับสมมติให้ตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบโลจิสติก ขณะที่แบบจำลองโพรบิทเชิงลำดับสมมติให้ตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติมาตรฐาน แต่เมื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากการประมาณค่าของแบบจำลองทั้งสองพบว่า มีความใกล้เคียงกัน หรือแตกต่างกันไม่มาก ดังนั้นการตัดสินใจว่าจะใช้แบบจำลองชนิดใด จึงขึ้นอยู่กับความชอบและความสะดวกของนักวิจัย (Liu, 2016, p. 450)

ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งทำให้สถานการณ์ และบริบทแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ตลอดจนส่งผลกระทบต่อกรอบอาชีพการทำสวนยางพารา เช่น ต้นทุนปัจจัยการผลิต ปุ๋ยเคมี สารเคมี เป็นต้น แรงงานและค่าจ้างแรงงานในการทำสวนยางพารา รายได้จากการขายผลผลิตยางพารา จึงมีความจำเป็นที่เกษตรกรชาวสวนยางจะต้องปรับตัวภายใต้เงื่อนไข และข้อจำกัดที่เผชิญอยู่ เพื่อความอยู่รอดของอาชีพการทำสวนยางพาราในอนาคต ทั้งนี้ Tubtimkeaw and Thipbharos (2015, pp. 325-326) ได้กล่าวว่า การปรับตัวของเกษตรกรจะเป็นไปในทิศทางใด ขึ้นอยู่กับผลกระทบที่ได้รับจากการเปิดเสรีทางการค้า หากเกิดผลกระทบเชิงบวก

จะส่งผลดีต่อรายได้ และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร รวมไปถึงประเทศชาติ แต่หากเกิดผลกระทบเชิงลบ อาจส่งผลให้เกษตรกรเลิกทำการเกษตรและขายที่ดินได้นอกจากนี้ Bennett (1969 as cited in Nirathron, 2012, p. 24) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขสำคัญ 4 ประการที่ทำให้เกษตรกรปรับตัวได้ดี คือ 1) เกษตรกรสามารถใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ พลังงาน 2) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น 3) เกษตรกรมีเครือข่ายทางสังคม ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รวมถึงสามารถหารือ ปรีกษา และเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตระหว่างกันได้ และ 4) มีนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่าง ๆ การวิจัยครั้งนี้จึงมีคำถามการวิจัยว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีการปรับตัวภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไร และปัจจัยกำหนดการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีอะไรบ้าง โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้แก่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น การยางแห่งประเทศไทย (กยท.) สำนักงานเกษตร สำหรับนำไปใช้ประกอบการวางแผนหรือกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่วิจัยและพื้นที่อื่นที่มีบริบทแวดล้อมใกล้เคียงกันหรือคล้ายคลึงกันต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางในจังหวัดสงขลา หรือที่รู้จักกันดีในนาม “เมืองใหญ่สองทะเล” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำขวัญประจำจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นแหล่งปลูกยางพาราดั้งเดิมที่สำคัญของประเทศไทย โดยมีพื้นที่ปลูกยางพารา (1.97 ล้านไร่) พื้นที่เปิดกรีดยางพารา (1.68 ล้านไร่) และผลผลิตยางพารา (4.50 แสนตัน) มากเป็นอันดับที่ 2 ของภาคใต้และของประเทศ รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี (พื้นที่ปลูก

ยางพารา (2.57 ล้านไร่) พื้นที่เปิดกรีดยางพารา (2.27 ล้านไร่) และผลผลิตยางพารา (5.72 แสนตัน)) (Agricultural Economics Operation Center, 2018b) รวมทั้งมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ผ่านด่านสะเตาะและด่านปาดังเบซาร์ ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในการรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรชาวสวนยางจำนวน 400 ราย (1 ครัวเรือนต่อตัวแทนเกษตรกรชาวสวนยาง 1 ราย) ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967, p. 886) โดยยอมให้ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างเกิดขึ้นได้ไม่เกินร้อยละ 5 การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการแบบผสมวิธี (Prasith-rathsint, 2007, p. 154) ซึ่งใช้ทั้งวิธีการอาศัยความน่าจะเป็น ได้แก่ แบบแบ่งชั้น แบบเป็นระบบ และวิธีการไม่อาศัยความน่าจะเป็น ได้แก่ แบบเจาะจง โดยเริ่มจากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นอำเภอที่มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางมากที่สุดของจังหวัด และในอันดับรองลงมา ตามลำดับ ซึ่งผลรวมของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางในอำเภอที่เลือกไว้ มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางทั้งหมดในจังหวัด ต่อมาทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามจำนวนอำเภอที่เลือกไว้ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอตามสัดส่วนของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางในอำเภอนั้น ประกอบด้วย 1) อำเภอรัษฎา 75 ราย 2) อำเภอหาดใหญ่ 54 ราย 3) อำเภอเทพา 53 ราย 4) อำเภอนาทวี 51 ราย 5) อำเภอสะเตาะ 50 ราย 6) อำเภอจะนะ 48 ราย 7) อำเภอสะบ้าย้อย 45 ราย และ 8) อำเภอกวนเนียง 24 ราย หลังจากนั้นในแต่ละอำเภอใช้การสุ่มแบบเป็นระบบตามลำดับที่ของเกษตรกรชาวสวนยางในทะเบียนของกรมส่งเสริมการเกษตร

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อารี วิบูลย์พงศ์ 2) ศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข และ 3) ดร.กันยา อัครอารีย์ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าอำนาจจำแนกในแต่ละข้อคำถามมากกว่า 0.60

และ 0.40 ตามลำดับ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี (Kispedarborisuthi, 2006, p. 261) นอกจากนี้ ได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในระดับที่ยอมรับได้และมีความเชื่อถือได้สูง คือ มีค่ามากกว่า 0.70 (Kispedarborisuthi, 2006, p. 280; Prasith-rathsint, 2007, p. 284) ข้อคำถามเน้นเฉพาะการปรับตัวในการประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราเท่านั้น ซึ่งจำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการ 2) ทรัพยากรมนุษย์ 3) การเงิน และ 4) การดำรงชีพ โดยข้อคำถามเป็นแบบ 2 ตัวเลือกตอบ คือ มีการปฏิบัติแทนด้วย 1 และไม่ได้ปฏิบัติแทนด้วย 0 ทั้งนี้หากเกษตรกรชาวสวนยางตอบว่า มีการปฏิบัติในประเด็นนั้น จะมีการถามต่อว่าเป็นผลมาจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือไม่ และหากเกษตรกรชาวสวนยางตอบว่าไม่ได้ปฏิบัติในประเด็นนั้น จะมีการถามต่อว่าท่านจะมีการปฏิบัติในอนาคตหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ประการแรก ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การประเมินการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ มาก (0.67 - 1.00 คะแนน) แทนด้วย H ปานกลาง (0.34 - 0.66 คะแนน) แทนด้วย M และน้อย (0.00 - 0.33 คะแนน) แทนด้วย L สำหรับวัตถุประสงค์ประการที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลผ่านแบบจำลองโลจิสติกเชิงลำดับ (Ordered Logit Model) ซึ่งใช้ในกรณีที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพที่มีระดับการวัดในมาตราเรียงลำดับ และทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรด้วยวิธีความควรจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation (MLE)) ทั้งนี้แบบจำลองโลจิสติกสามารถช่วยแก้ปัญหาค่าสัดส่วนของตัวอย่างที่ไม่เหมาะสม และมีความน่าเชื่อถือมากกว่าเมื่อเทียบกับแบบจำลองโพรบิท (Maddala and Lahiri, 2009, p. 337) โดยได้กำหนดรูปแบบของแบบจำลอง ดังนี้

$$y_i^* = bx_i + U_i$$

โดยกำหนดให้ y_i^* หมายถึง การปรับตัวโดยภาพรวมของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จำแนกเป็น 3 ลำดับ คือ 3, 2 และ 1

หมายถึง เกษตรกรชาวสวนยางมีการปรับตัวภายใต้
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับมาก ปานกลาง
และน้อย ตามลำดับ โดยคำนวณจากคะแนนเฉลี่ยการ
ปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียนทั้ง 4 ด้าน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่
ในช่วง 0.00–1.00 คะแนน การกำหนดช่วงคะแนน
เฉลี่ยเพื่อจัดลำดับเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินการ

ปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียนดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น
 x_i หมายถึง ตัวแปรอิสระดังแสดงในตาราง 1
 b หมายถึง พารามิเตอร์ที่ต้องการทราบค่า
 U_i หมายถึง ตัวแปรสุ่มคลาดเคลื่อนที่มีการแจกแจง
แบบโลจิสติก (Liu, 2016, p. 45)

ตาราง 1 ตัวแปรอิสระในแบบจำลองโลจิสติกเชิงลำดับ

ตัวแปร	ความหมาย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
GEN	ตัวแปรหุ่นเพศ โดยที่บุรุษแทนด้วย 0 และสตรีแทนด้วย 1	1 = 229 (57.25%) 0 = 171 (42.75%)	–
AGE	อายุ (ปี)	–	52.04
EDU	จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา (ปี) (n = 385)	–	8.29
MEM	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รวมเกษตรกรชาวสวนยาง ผู้ให้สัมภาษณ์ (คน)	–	3.81
LAB	ตัวแปรหุ่นความเพียงพอของแรงงานครัวเรือน ในการทำสวนยางพารา โดยที่เพียงพอแทนด้วย 0 และ ไม่เพียงพอแทนด้วย 1 (n = 396)	1 = 95 (23.99%) 0 = 301 (76.01%)	–
FUN	ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อซื้อ ปัจจัยการผลิต/จัดการสวนยางพารา โดยที่มากที่สุด แทนด้วย 5 มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดแทนด้วย 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ (n = 272)	5 = 41 (15.07%) 4 = 72 (26.47%) 3 = 125 (45.96%) 2 = 31 (11.40%) 1 = 3 (1.10%)	–
EXP	ประสบการณ์การทำสวนยางพารา (ปี) (n = 395)	–	27.62
ANC	ตัวแปรหุ่นการประกอบอาชีพทำสวนยางพารามาตั้งแต่ บรรพบุรุษ โดยที่ไม่ใช่แทนด้วย 0 และใช่แทนด้วย 1 (n = 278)	1 = 233 (83.81%) 0 = 45 (16.19%)	–
RLC	พื้นที่ปลูกยางพารา (ไร่) (n = 397)	–	17.01
HLA	ตัวแปรหุ่นความเพียงพอของแรงงานครัวเรือน/แรงงานจ้าง ในการทำสวนยางพารา โดยที่เพียงพอแทนด้วย 0 และ ไม่เพียงพอแทนด้วย 1 (n = 377)	1 = 40 (10.61%) 0 = 337 (89.39%)	–
ICP	ตัวแปรหุ่นการปลูกพืชร่วมยาง โดยที่มีการปลูกพืชร่วมยาง แทนด้วย 0 และไม่มีการปลูกพืชร่วมยางแทนด้วย 1 (n = 393)	1 = 267 (67.94%) 0 = 126 (32.06%)	–
ANI	ตัวแปรหุ่นการเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำในสวนยางพารา โดยที่ มีการเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำในสวนยางพาราแทนด้วย 0 และ ไม่มีการเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำในสวนยางพาราแทนด้วย 1	1 = 395 (98.75%) 0 = 5 (1.25%)	–
SAT	ความพึงพอใจในอาชีพการทำสวนยางพารา โดยที่มาก แทนด้วย 3 ปานกลางแทนด้วย 2 และน้อยแทนด้วย 1 (n = 386)	3 = 138 (35.75%) 2 = 217 (56.22%) 1 = 31 (8.03%)	–

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ความหมาย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
INF	การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยที่มากที่สุดแทนด้วย 5 มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดแทนด้วย 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ (n = 318)	5 = 9 (2.83%) 4 = 19 (5.97%) 3 = 107 (33.65%) 2 = 104 (32.71%) 1 = 79 (24.84%)	–
SEM	ตัวแปรหุ่นการเข้าร่วมการฝึกอบรม/ทัศนศึกษา/การประชุม/สัมมนาเกี่ยวกับการทำสวนยางพารา โดยที่ไม่มีแทนด้วย 0 และมีแทนด้วย 1	1 = 212 (53.00%) 0 = 188 (47.00%)	–
ADV	ตัวแปรหุ่นการตรวจเยี่ยม/การรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ โดยที่ไม่ได้รับแทนด้วย 0 และได้รับแทนด้วย 1	1 = 111 (27.75%) 0 = 289 (72.25%)	–
HEL	ตัวแปรหุ่นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อขอความช่วยเหลือในการจัดการสวนยางพารา โดยที่ไม่มีแทนด้วย 0 และมีแทนด้วย 1	1 = 60 (15.00%) 0 = 340 (85.00%)	–
RIN	รายได้จากการทำสวนยางพารา (บาท/ปี)	–	130,362.24
PER	การรับรู้ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพจากการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (คะแนน) ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 - 5.00 คะแนน	–	3.63

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

(Results and Discussion)

1. การปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในพื้นที่วิจัย

เกษตรกรชาวสวนยางมีการปรับตัวโดยภาพรวมในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ย 0.32 ± 0.25

คะแนน (ตาราง 2) เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนยางมีความคุ้นชินกับการปฏิบัติในแบบเดิมหรือที่ปฏิบัติมาตั้งแต่ในอดีต หรืออาจยังไม่เล็งเห็นถึงความจำเป็นของการปรับตัวภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเท่าที่ควร เพราะยังไม่มีความรู้และความเข้าใจที่เพียงพอในเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตาราง 2 การปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในพื้นที่วิจัย

การปรับตัว	ไม่ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติแต่คาดว่าจะปฏิบัติ	ปฏิบัติซึ่งเป็นผลมาจาก AEC	ปฏิบัติแต่ไม่ได้เป็นผลมาจาก AEC	$\bar{x}$	S.D.
1. การจัดการ					0.30 (L)	0.31
1.1 การเลือกใช้ยางพาราพันธุ์ดี (ให้ผลผลิตสูง ทนต่อโรคพืช ศัตรูพืช และสภาพอากาศที่ไม่เหมาะสม) (n = 396)	117 (29.54%)	27 (6.82%)	12 (3.03%)	240 (60.61%)	0.64 (M)	0.48
1.2 การกำหนดระยะห่างในการปลูกพารามากขึ้นในกรณีปลูกทดแทนหรือปลูกใหม่ เพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น	164 (41.00%)	38 (9.50%)	7 (1.75%)	191 (47.75%)	0.50 (M)	0.50
1.3 การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เพื่อบำรุงดิน	122 (30.50%)	95 (23.75%)	7 (1.75%)	176 (44.00%)	0.46 (M)	0.50
1.4 การประเมินความเสี่ยงด้านผลผลิตของพื้นที่ก่อนการปลูกทดแทน (n = 398)	169 (42.46%)	87 (21.86%)	10 (2.51%)	132 (33.17%)	0.36 (M)	0.48
1.5 การตัดแต่งกิ่งเพื่อเพิ่มผลผลิต	238 (59.50%)	26 (6.50%)	7 (1.75%)	129 (32.25%)	0.34 (M)	0.47
1.6 การวางแผนและหาวิธีลดต้นทุนการผลิต	193 (48.25%)	93 (23.25%)	5 (1.25%)	109 (27.25%)	0.28 (L)	0.45
1.7 การปรับปรุงวิธีการกรีดยางพาราให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (เสียหยางพาราน้อยลง)	250 (62.50%)	51 (12.75%)	4 (1.00%)	95 (23.75%)	0.25 (L)	0.43
1.8 การปรับเปลี่ยนระบบกรีดยางพารา (ความถี่ในการกรีต จำนวนต้นยางพาราที่กรีตในแต่ละครั้ง)	254 (63.50%)	48 (12.00%)	4 (1.00%)	94 (23.50%)	0.25 (L)	0.43
1.9 การวางแผนในอนาคตเกี่ยวกับการผลิตยางพาราและการจัดการสวนยางพารา (3 ปีขึ้นไป)	252 (63.00%)	61 (15.25%)	11 (2.75%)	76 (19.00%)	0.22 (L)	0.41
1.10 การจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการสวนยางพารา เช่น ปริมาณผลผลิต การใส่ปุ๋ย การใช้สารเคมี	220 (55.00%)	96 (24.00%)	4 (1.00%)	79 (20.00%)	0.21 (L)	0.41
1.11 การทำบัญชีเพื่อให้ทราบถึงต้นทุนการผลิต ผลตอบแทน และกำไร	213 (53.25%)	104 (26.00%)	4 (1.00%)	79 (19.75%)	0.21 (L)	0.41

ตาราง 2 (ต่อ)

การปรับตัว	ไม่ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติแต่ คาดว่าจะปฏิบัติ	ปฏิบัติซึ่งเป็น ผลมาจาก AEC	ปฏิบัติแต่ไม่ได้เป็น ผลมาจาก AEC	$\bar{x}$	S.D.
1.12 การปรับเปลี่ยนรูปแบบของระบบการผลิตหรือชนิดของพืชที่ปลูกให้ เหมาะสมกับสภาพอากาศ พื้นที่ และความต้องของการตลาด	259 (64.75%)	59 (14.50%)	5 (1.25%)	78 (19.50%)	0.21 (L)	0.41
1.13 การวางแผนและหาวิธีการปรับปรุงผลผลิต (เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ ผลผลิตต่อไร่) และให้ผลผลิตสม่ำเสมอ	246 (61.50%)	80 (20.00%)	5 (1.25%)	69 (17.25%)	0.19 (L)	0.39
1.14 การหาวิธีป้องกัน/กำจัดโรคพืช/ศัตรูพืชที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	263 (65.75%)	65 (16.25%)	5 (1.25%)	67 (16.75%)	0.18 (L)	0.38
1.15 การประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำสวนยางพารา	268 (67.00%)	67 (16.75%)	4 (1.00%)	61 (15.25%)	0.16 (L)	0.37
2. ทักษะการมนุษย์					0.25 (L)	0.32
2.1 การเข้าร่วมการฝึกอบรม/ประชุม/ทัศนศึกษา/และ/หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการทำสวนยางพารา	204 (51.00%)	52 (13.00%)	19 (4.75%)	125 (31.25%)	0.36 (M)	0.48
2.2 การใช้ประโยชน์จากสื่อในการรับความรู้และติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับยางพารา (n = 397)	230 (57.94%)	53 (13.35%)	12 (3.02%)	102 (25.69%)	0.29 (L)	0.45
2.3 การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต	229 (57.25%)	70 (17.50%)	3 (0.75%)	98 (24.50%)	0.25 (L)	0.43
2.4 การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อซื้อ-ขายผลผลิต (n = 399)	228 (57.14%)	73 (18.30%)	2 (0.50%)	96 (24.06%)	0.25 (L)	0.43
2.5 การจ้างแรงงานที่มีทักษะ/ประสบการณ์การทำสวนยางพารา	281 (70.25%)	25 (6.25%)	5 (1.25%)	89 (22.25%)	0.23 (L)	0.42
2.6 การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพื่อขอความช่วยเหลือ/ความรู้/ คำแนะนำในการจัดการสวนยางพารา	251 (62.75%)	64 (16.00%)	6 (1.50%)	79 (19.75%)	0.21 (L)	0.41
2.7 การจ้างแรงงานที่มีค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ (รวมถึงแรงงานต่างด้าว)	299 (74.75%)	31 (7.75%)	-	70 (17.50%)	0.17 (L)	0.38

ตาราง 2 (ต่อ)

การปรับตัว	ไม่ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติแต่ คาดว่าจะปฏิบัติ	ปฏิบัติซึ่งเป็น ผลมาจาก AEC	ปฏิบัติแต่ไม่ได้เป็น ผลมาจาก AEC	$\bar{x}$	S.D.
3. การเงิน					0.31 (L)	0.41
3.1 การกู้เงินเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการผลิตยางพารา	216 (54.00%)	43 (10.75%)	1 (0.25%)	140 (35.00%)	0.35 (M)	0.48
3.2 การติดต่อหน่วยงานภาครัฐเพื่อขอสนับสนุนด้านเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงการผลิตยางพารา	240 (60.00%)	51 (12.75%)	3 (0.75%)	106 (26.50%)	0.27 (L)	0.45
4. การดำรงชีพ					0.46 (M)	0.35
4.1 การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	91 (22.75%)	54 (13.50%)	21 (5.25%)	234 (58.50%)	0.64 (M)	0.48
4.2 การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น/ไม่ก่อหนี้สินเพิ่มจากเดิม (ในการมีหนี้สิน) (n = 399)	110 (27.57%)	35 (8.77%)	23 (5.77%)	231 (57.89%)	0.64 (M)	0.48
4.3 การประกอบอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น	136 (34.00%)	83 (20.75%)	14 (3.50%)	167 (41.75%)	0.45 (M)	0.50
4.4 การลงทุนในการศึกษาของบุตรหลาน	173 (43.80%)	43 (10.89%)	17 (4.30%)	162 (41.01%)	0.45 (M)	0.50
4.5 การมีพฤติกรรมที่นำไปสู่สุขภาพที่ดี (รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เสริมสร้างสุขภาพจิตใจให้ดียิ่งเสมอ)	146 (36.50%)	81 (20.25%)	15 (3.75%)	158 (39.50%)	0.43 (M)	0.50
4.6 การทำเกษตรผสมผสานเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร (เน้นพืชอาหาร)	178 (44.50%)	91 (22.75%)	10 (2.50%)	121 (30.25%)	0.33 (L)	0.44
4.7 การทำเกษตรผสมผสานเพื่อกระจายความเสี่ยง (เน้นพืชเศรษฐกิจ) (n = 395)	188 (47.00%)	104 (26.00%)	6 (1.50%)	102 (25.50%)	0.27 (L)	0.44
การปรับตัวโดยภาพรวม					0.32 (L)	0.25

Thaipukdee (2012, p. 122) ได้กล่าวถึง ผลการสำรวจของหลายหน่วยงานที่ได้รายงาน ในทำนองเดียวกันว่า สังคมไทยขาดความตื่นตัว เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แม้ว่าหน่วยงาน ต่าง ๆ ของภาครัฐได้ให้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าวผ่าน ช่องทางที่หลากหลาย โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ในระดับหนึ่งแล้วก็ตาม โดย ประชาชนและผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความ ตระหนักถึงความสำคัญ ผลกระทบ และความจำเป็น ในการเตรียมความพร้อม ซึ่งการขาดความรู้และความ เข้าใจในเรื่องดังกล่าวอาจทำให้กับผู้ประกอบการไทย ไม่สามารถปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้น รวมทั้งสูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์ จากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เมื่อพิจารณา การปรับตัวเป็นรายด้านพบว่า ด้านการดำรงชีพเป็น เพียงด้านเดียวที่เกษตรกรชาวสวนยางมีการปรับตัว ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 0.46 ± 0.35 คะแนน ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านทรัพยากร มนุษย์ และด้านการเงิน เกษตรกรชาวสวนยางมีการ ปรับตัวในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ย 0.30 ± 0.31 , 0.25 ± 0.43 และ 0.31 ± 0.41 คะแนน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการปรับตัวด้านการจัดการ เป็นรายประเด็นพบว่า การเลือกใช้อย่างพาราพันธุ์ดี คือ ให้ผลผลิตสูง ทนต่อโรคพืช ศัตรูพืช และสภาพ อากาศที่ไม่เหมาะสม เป็นประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ย สูงที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 0.64 ± 0.48 คะแนน ซึ่งถือว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง แต่การปฏิบัติของเกษตรกรชาวสวนยางมากกว่าครึ่ง หรือร้อยละ 60.61 ไม่ได้เป็นผลมาจากประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ส่วนประเด็นอื่นที่เกษตรกร ชาวสวนยางมีการปฏิบัติในระดับปานกลางเช่นกัน ได้แก่ การกำหนดระยะห่างในการปลูกพารามากขึ้น ในกรณีที่ปลูกทดแทนหรือปลูกใหม่ เพื่อให้ได้ผลผลิต เพิ่มขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 0.50 ± 0.50 คะแนน การใช้ ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เพื่อบำรุงดิน มีคะแนนเฉลี่ย 0.46 ± 0.50 คะแนน การประเมินความเสี่ยงด้าน ผลผลิตของพื้นที่ก่อนการปลูกทดแทน มีคะแนนเฉลี่ย 0.36 ± 0.48 คะแนน และการตัดแต่งกิ่งเพื่อเพิ่ม ผลผลิต มีคะแนนเฉลี่ย 0.34 ± 0.47 คะแนน ซึ่งการ ปฏิบัติของเกษตรกรชาวสวนยางในประเด็นเหล่านี้ แทบจะกล่าวได้ว่า ไม่ได้เป็นผลมาจากประชาคม

เศรษฐกิจอาเซียน เพราะการทำสวนยางพาราเป็น การลงทุนในระยะยาวตามอายุการให้ผลผลิตใน เชิงเศรษฐกิจของยางพาราที่มากกว่า 25 ปี ทำให้ เกษตรกรชาวสวนยางต้องปฏิบัติในประเด็นเหล่านี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพาราให้สูงขึ้น อันจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายได้จากการขายผลผลิต ยางพารา และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป ส่วนประเด็น ที่เหลือพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีการปฏิบัติ ในระดับน้อย เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนยางมีความรู้ และความเข้าใจน้อย หรือไม่เพียงพอที่จะนำไปปฏิบัติ เช่น ระบบและวิธีการกรีดยางพาราที่เหมาะสม ระบบ การผลิตที่เหมาะสม และในบางประเด็นเกษตรกร ชาวสวนยางเห็นว่า เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก และไม่สะดวก ที่จะปฏิบัติ เช่น การจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการ จัดการสวนยางพารา การทำบัญชี จึงทำให้เกษตรกร ชาวสวนยางที่ปฏิบัติมีสัดส่วนน้อยกว่าเกษตรกร ชาวสวนยางที่ไม่ปฏิบัติ อย่างไรก็ตามมีเกษตรกร ชาวสวนยางในช่วงร้อยละ 6.50 - 26.00 ที่ยังไม่ได้ ปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ด้านการจัดการ ณ ปัจจุบัน แต่คาดว่าจะมีการปฏิบัติในอนาคต

เมื่อพิจารณาการปรับตัวด้านทรัพยากรมนุษย์ เป็นรายประเด็นพบว่า การเข้าร่วมการฝึกอบรม/ ประชุม/ทัศนศึกษา/และ/หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การทำสวนยางพารามีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด และ เป็นเพียงประเด็นเดียวที่เกษตรกรชาวสวนยางมีการ ปฏิบัติในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 0.36 ± 0.48 คะแนน เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนยางเล็งเห็นถึง ความสำคัญของการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการทำสวน ยางพารา เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ไปประยุกต์ในการ ผลิตยางพาราให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ส่วนประเด็น ที่เหลือพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีการปฏิบัติใน ระดับน้อย เป็นที่น่าสังเกตว่า เกษตรกรชาวสวนยาง ร้อยละ 74.75 และ 70.25 ไม่มีการจ้างแรงงานที่มี ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ (รวมถึงแรงงานต่างด้าว) และ การจ้างแรงงานที่มีทักษะ/ประสบการณ์การทำสวน ยางพารา อาจเนื่องจากเกษตรกรชาวสวนยางมีสวน ยางพาราขนาดเล็ก ทำให้จำนวนแรงงานครัวเรือน ที่มีอยู่สามารถปฏิบัติงานในกิจกรรมการผลิต ยางพาราได้ โดยไม่ต้องจ้างแรงงานจากภายนอก ซึ่ง Somboonsuke (2011 as cited in Somboonsuke,

et al., 2015, p. 84) ได้รายงานว่า แรงงานครัวเรือน 1 คน สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ปลูกยางพาราที่มีขนาดเฉลี่ย 14.20 ไร่ ทั้งนี้สังเกตได้ว่า มีเกษตรกรชาวสวนยางในสัดส่วนที่น้อยมาก ซึ่งมีการปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ด้านทรัพยากรมนุษย์อันเป็นผลมาจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยกเว้นประเด็นการจ้างแรงงานที่มีค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำพบว่าการปฏิบัติของเกษตรกรชาวสวนยางในประเด็นนี้ไม่ได้เป็นผลมาจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อย่างไรก็ตามมีเกษตรกรชาวสวนยางในช่วงร้อยละ 6.25 - 18.30 ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ณ ปัจจุบัน แต่คาดว่าจะมีการปฏิบัติในอนาคต

เมื่อพิจารณาการปรับตัวด้านการเงินเป็นรายประเด็นพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีการปฏิบัติในประเด็นการกู้เงินเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการผลิตยางพาราในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 0.35 ± 0.48 คะแนน ทั้งนี้เพราะเงินทุนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการลงทุนหรือการผลิตยางพารา เช่น การซื้อยางพาราพันธุ์ดี การซื้อปุ๋ยเคมีที่มีคุณภาพ เพื่อให้การผลิตยางพารามีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะเกษตรกรชาวสวนยางที่ประสบปัญหาขาดแคลนเงินทุน จำเป็นต้องกู้เงินจากสถาบันการเงิน/แหล่งเงินทุนต่าง ๆ เช่น ธนาคารเพื่อการค้าและการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์การเกษตรที่ตนเองเป็นสมาชิก ส่วนประเด็นการติดต่อหน่วยงานภาครัฐเพื่อขอสนับสนุนด้านเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงการผลิตยางพาราพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีการปฏิบัติในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ย 0.27 ± 0.45 คะแนน อาจเนื่องมาจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ในการช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยาง โดยการจัดหาปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ยางพารา ปุ๋ย และการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำสวนยางพาราผ่านการจัดฝึกอบรมหรือกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้อื่น ๆ ส่วนการสนับสนุนด้านเงินทุนจะมีก็ต่อเมื่อเกษตรกรชาวสวนยางประสบปัญหาด้านการผลิตและการตลาดในระดับที่รุนแรงมาก เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ราคาขายพาราทดต่ำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้แทบจะกล่าวได้ว่า การปฏิบัติในประเด็นด้านการเงินของเกษตรกรชาวสวนยาง ไม่ได้เป็นผลมาจากประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน อย่างไรก็ตามมีเกษตรกรชาวสวนยางร้อยละ 10.75 และ 12.75 ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติในประเด็นแรกและประเด็นที่ 2 ณ ปัจจุบัน แต่คาดว่าจะมีการปฏิบัติในอนาคต

เมื่อพิจารณาการปรับตัวด้านการดำรงชีพเป็นรายประเด็นพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีการปฏิบัติ 5 ประเด็นในระดับปานกลาง ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนเฉลี่ย 0.64 ± 0.48 คะแนน การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น/ไม่ก่อหนี้สินเพิ่มจากเดิม (ในกรณีที่มีหนี้สิน) มีคะแนนเฉลี่ย 0.64 ± 0.48 คะแนน การประกอบอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 0.45 ± 0.50 คะแนน การลงทุนในการศึกษาของบุตรหลาน มีคะแนนเฉลี่ย 0.45 ± 0.50 คะแนน การมีพฤติกรรมที่นำไปสู่สุขภาพที่ดี เช่น การรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การเสริมสร้างสุขภาพจิตใจให้ดีอยู่เสมอ มีคะแนนเฉลี่ย 0.43 ± 0.50 คะแนน เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนยางต้องเผชิญกับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดในการทำสวนยางพารา เช่น ความผันผวนของราคายางพารา การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตอันเป็นผลมาจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การระบาดของโรคพืชและแมลงศัตรูพืช ซึ่งทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย และขายได้ในราคาต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ส่งผลให้เกษตรกรชาวสวนยางมีรายได้ลดลง และไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการชำระหนี้สิน (ถ้ามี) ทั้งนี้หนี้สินจากการทำสวนยางพารา และหนี้สินที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตตามค่านิยมสมัยใหม่ อาทิ การผ่อนบ้าน การผ่อนรถยนต์ การผ่อนเครื่องใช้/สิ่งอำนวยความสะดวก เกษตรกรชาวสวนยางส่วนหนึ่งจึงมีความจำเป็นต้องกู้เงินจากสถาบันการเงิน/แหล่งเงินทุนต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งทำให้เกษตรกรชาวสวนยางเหล่านี้ต้องมีภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นจากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกษตรกรชาวสวนยางมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์หรือเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ

โดยอยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตนเองและครอบครัว ซึ่งช่วยให้เกษตรกรชาวสวนยางสามารถลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และภาระหนี้สินลงได้ นอกจากนี้เกษตรกรชาวสวนยางยังประกอบอาชีพเสริม เพื่อลดความเสี่ยงด้านรายได้จากการทำสวนยางพารา รวมทั้งได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยการส่งเสริมให้บุตรหลานศึกษาต่อในระดับที่สูง เพื่อสร้างโอกาสและทางเลือกในชีวิตของบุตรหลานให้เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเกษตรกรชาวสวนยางยังมีพฤติกรรมที่นำไปสู่สภาวะที่ดี เพราะตระหนักว่า การมีสภาวะที่แย่งส่งผลกระทบทางลบต่อการปฏิบัติงานในกิจกรรมการผลิตยางพารา การหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว ตลอดจนความสุขในชีวิตและครอบครัว ส่วนประเด็นที่เหลืออีก 2 ประเด็น นั่นคือ การทำเกษตรผสมผสานเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยเน้นพืชอาหาร และการทำเกษตรผสมผสานเพื่อกระจายความเสี่ยง โดยเน้นพืชเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีการปฏิบัติในระดับน้อย มีคะแนนเฉลี่ย 0.33 ± 0.44 และ 0.27 ± 0.44 คะแนน ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรชาวสวนยางมีข้อจำกัดในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชชนิดอื่น นอกเหนือจากยางพารา ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า เกษตรกรชาวสวนยางที่มีการปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ด้านการดำรงชีพอันเป็นผลมาจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีสัดส่วนที่น้อยมาก อย่างไรก็ตามมีเกษตรกรชาวสวนยางในช่วงร้อยละ 8.77 - 26.00 ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ด้านการดำรงชีพ ณ ปัจจุบัน แต่คาดว่าจะมีการปฏิบัติในอนาคต

2. ปัจจัยกำหนดการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในพื้นที่วิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผ่านแบบจำลองโลจิสติกส์ลำดับ (ตาราง 3) พบว่า แบบจำลองมีความเหมาะสมสูง เนื่องจาก -2 Log Likelihood (-2LL) มีค่าต่ำ คือ -152.625 ส่วน Wald Chi-Squared มีค่าเท่ากับ 32.12 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ในแบบจำลองที่มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ และ McFadden R square มีค่าเท่ากับ 0.0947 แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดในแบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้อย่างถูกต้องร้อยละ 9.47

ความเพียงพอของแรงงานครัวเรือนในการทำสวนยางพาราส่งผลทางบวกต่อการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \leq 0.05$) กล่าวคือ เกษตรกรชาวสวนยางที่มีจำนวนแรงงานครัวเรือนในการทำสวนยางพาราไม่เพียงพอ จะมีโอกาสปรับตัวในระดับปานกลางสูงกว่าเกษตรกรชาวสวนยางที่มีจำนวนแรงงานครัวเรือนในการทำสวนยางพาราเพียงพอร้อยละ 17.68 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่ เนื่องจากเมื่อจำนวนแรงงานในครัวเรือนในการทำสวนยางพารามีไม่เพียงพอ หรือเกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานครัวเรือน ย่อมทำให้การผลิตยางพาราเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ผลผลิตยางพาราที่ได้รับน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ความไม่มั่นคงในรายได้ ดังนั้นเกษตรกรชาวสวนยางที่ประสบกับปัญหาดังกล่าว หรือมีสมาชิกในครัวเรือนรุ่นใหม่ไม่สนใจที่จะทำการเกษตร หรือไม่ต้องการสืบทอดอาชีพการทำสวนยางพารา จึงต้องมีการจ้างแรงงานจากภายนอก

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อขอความช่วยเหลือในการจัดการสวนยางพาราส่งผลทางบวกต่อการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} \leq 0.10$) กล่าวคือ เกษตรกรชาวสวนยางที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อขอความช่วยเหลือในการจัดการสวนยางพารา จะมีโอกาสปรับตัวในระดับปานกลางสูงกว่าเกษตรกรชาวสวนยางที่ไม่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อขอความช่วยเหลือในการจัดการสวนยางพาราร้อยละ 14.57 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ มีค่าคงที่ เนื่องจากเมื่อเกษตรกรชาวสวนยางได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกรชาวสวนยางจะนำคำแนะนำนั้นไปปฏิบัติ เพื่อจัดการปัญหาในการทำสวนยางพาราที่เกิดขึ้น

ตาราง 3 ปัจจัยกำหนดการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในพื้นที่วิจัย

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ผลกระทบส่วนเพิ่มของระดับการปรับตัวที่แตกต่างกัน		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
GEN	-0.1295 (0.3428) ¹	-0.0045 (0.0117)	-0.0231 (0.0612)	0.0275 (0.0728)
AGE	0.0047 (0.0270)	0.0002 (0.0009)	0.0008 (0.0048)	-0.0010 (0.0057)
EDU	-0.0214 (0.0500)	-0.0007 (0.0017)	-0.0038 (0.0088)	0.0045 (0.0106)
MEM	-0.0850 (0.1280)	-0.0029 (0.0042)	-0.0151 (0.0230)	0.0180 (0.0271)
LAB	0.9627** ² (0.4040)	0.0444 (0.0234)	0.1768** (0.00768)	-0.2212** (0.0956)
FUN	0.1882 (0.2063)	0.0047 (0.0080)	0.0262 (0.0359)	-0.0399 (0.0436)
EXP	0.0214 (0.0188)	0.0007 (0.0007)	0.0038 (0.0033)	-0.0045 (0.0040)
ANC	0.2061 (0.5100)	0.0066 (0.0153)	0.0358 (0.0867)	-0.0424 (0.1018)
RLC	-0.0032 (0.0047)	-0.0001 (0.0002)	-0.0006 (0.0008)	0.0007 (0.0010)
HLA	0.5455 (0.7553)	0.0235 (0.0408)	0.1013 (0.1432)	-0.1248 (0.1832)
ICP	-0.1124 (0.4071)	-0.038 (0.0133)	-0.0199 (0.0715)	0.0236 (0.0848)
ANI	-0.5711 (0.4229)	-0.0233 (0.0207)	-0.1051 (0.0800)	0.1284 (0.0992)
SAT	0.0720 (0.2541)	0.0025 (0.0088)	0.0128 (0.0452)	-0.0153 (0.0539)
INF	0.0019 (0.2252)	0.0001 (0.0077)	0.0003 (0.0401)	-0.0004 (0.0478)
SEM	0.2166 (0.3440)	0.0074 (0.0114)	0.0385 (0.0614)	-0.0459 (0.0725)
ADV	0.0884 (0.3520)	0.0031 (0.0125)	0.0158 (0.0634)	-0.0189 (0.0758)
HEL	0.7861* (0.4535)	0.0362 (0.0287)	0.1457* (0.0840)	-0.1819* (0.1100)
RIN	-1.40×10 ⁻⁶ (1.2×10 ⁻⁶)	-4.80×10 ⁻⁸ (4.4×10 ⁻⁸)	-2.49×10 ⁻⁷ (2.1×10 ⁻⁷)	2.97×10 ⁻⁷ (2.5×10 ⁻⁷)
PER	-0.0083 (0.0207)	-0.0003 (0.0007)	-0.0015 (0.0037)	0.0018 (0.0044)
Cut1	1.6407 (2.0200)			
Cut2	4.1201 (2.0102)			
McFadden R square = 0.0947		-2 log likelihood (-2LL) = -152.62		
Wald Chi-squared = 32.12**		n = 219		

หมายเหตุ: ¹ ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

² ** $p \leq 0.05$ และ * $p \leq 0.10$

สรุปและขอเสนอแนะ

(Conclusion and Recommendations)

แม้ว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการในนาม “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” จะทำให้อุปสรรคด้านการค้าและการลงทุนของประเทศสมาชิกอาเซียนลดลง รวมทั้งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของสินค้าที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตร ในตลาดโลกให้สูงขึ้น แต่สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือ ความคล้ายคลึงกันของสินค้าเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งยางพารา ซึ่งเป็นพืชที่

หลายประเทศในอาเซียนสามารถผลิตได้ เนื่องจากมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ส่งผลให้มีสภาพภูมิอากาศที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่การเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยจะส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อเกษตรกรชาวสวนยาง ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญ ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรชาวสวนยางบางส่วนมีการปรับตัวในด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุง

ประสิทธิภาพการผลิตยางพาราให้สูงขึ้น ซึ่งไม่ได้เป็นผลมาจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และมีเกษตรกรชาวสวนยางเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการปรับตัวอันเนื่องมาจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยกำหนดการปรับตัวของเกษตรกรชาวสวนยางภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ขึ้นไป ได้แก่ ความเพียงพอของแรงงานครัวเรือนในการทำสวนยางพารา และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อขอความช่วยเหลือในการจัดการสวนยางพารา ทั้งนี้เห็นได้ว่าข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างไม่ครบถ้วนในบางประเด็น ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ อีกทั้ง McFadden R square ของแบบจำลองโลจิสติกเชิงลำดับมีค่าต่ำเนื่องจากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า ขนาดความสัมพันธ์ด้วยกันเองระหว่างตัวแปรอิสระบางตัวมีค่าสูงและอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดปัญหาพหุสัมพันธ์ (Multicollinearity) จึงใช้ Frisch's Confluence Analysis เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาไม่นำตัวแปรอิสระบางตัวเข้ามาร่วมวิเคราะห์กับตัวแปรอิสระอื่น ๆ ในแบบจำลอง โดยยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการละทิ้งตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควรเพิ่มตัวแปรอิสระอื่น ๆ เข้ามาวิเคราะห์ในแบบจำลอง เช่น การเป็นสมาชิกกลุ่ม หนี้สินจากผลการวิจัยดังที่ได้กล่าวไปแล้ว มีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คือ ควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษา/คำแนะนำ/แนวทาง

ที่เหมาะสมในการจัดการสวนยางพาราและ/หรือการจัดการแรงงานแก่เกษตรกรชาวสวนยางที่เผชิญกับปัญหาดังกล่าว รวมทั้งจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการจัดการสวนยางพาราและ/หรือการจัดการแรงงานแก่เกษตรกรชาวสวนยาง ณ ที่พักอาศัย เช่น การส่งเสริมความหลากหลายของกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรในระบบการผลิตยางพารา เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางมีภูมิคุ้มกันเมื่อประสบกับปัญหาราคายางพาราตกต่ำ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมระบบการผลิตพืชร่วมยาง พืชแซมยาง หรือการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ/การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจในสวนยางพารา ทั้งนี้ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบที่เหมาะสมของระบบการผลิตยางพาราสำหรับสถานการณ์ปัจจุบันในแต่ละพื้นที่ และจัดอบรมในเรื่องดังกล่าวแก่เกษตรกรชาวสวนยางเพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์หรือปรับเปลี่ยนระบบการผลิตยางพาราตามความเหมาะสมภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดที่เผชิญอยู่นอกจากนี้ควรพิจารณาหรือแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของ กยท. ให้สอดคล้องกับมาตรการนี้ด้วย

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่สนับสนุนเงินทุนในการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงเกษตรกรชาวสวนยางทั้ง 400 รายที่ให้ความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล

บรรณานุกรม (Bibliography)

- Agricultural Economics Operation Center, Office of Agricultural Economics. (2018a). **Information of agricultural economic by products in 2017**. Retrieved January 8, 2019, from <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/ebook/commodity60.pdf>
- Agricultural Economics Operation Center, Office of Agricultural Economic. (2018b). **Para-rubber: Plantation area, harvested area, yield, and productivity in 2016**. Retrieved January 8, 2019, from <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/production/pararubber.pdf>
- Balassa, B. (1965). Trade liberalization and Revealed Comparative Advantage. **The Manchester School of Economic and Social Studies**, 33(2), 99–123.
- Bharksuwan, S. (2014). Thailand's preparation for ASEAN Economic Community. **Rattasapasarn**, 62(12), 48-70.

- Bupsiri, A. (2013). **Preparation of ASEAN Economic Community readiness by rice farmers in Aranyaprathet district of Sa Kaeo province**. Master Thesis, M.Ag., Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi.
- Fainanta, W. (2012). **Entering ASEAN Economic Community (AEC) by longan farmers in Chiang Mai Province**. Master Thesis, M.Ag., Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi.
- Kispredarborisuthi, B. (2006). **Techniques for developing data collection tools for research** (6th ed.). Bangkok: Jamjuree Product.
- Kongrithi, W., Thammachote, P. and Patcharat, S. (2017). A cointegration analysis of rubber price transmission from world price to Thai farm price. **Journal of Southern Technology**, 10(2), 67-76.
- Liu, X. (2016). **Applied ordinal logistic regression using Stata: From single-level to multilevel modeling**. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Maddala, G. S. and Lahiri, K. (2009). **Introduction to econometrics** (4th ed.). New Delhi: John Wiley and Sons.
- Manopimoke, W. and Manopimoke, S. (2012). Success and consequence of ASEAN Economic Community participation: Primary review and research issues. **Journal of Management Science, Ubon Ratchathani University**, 1(1), 7-17.
- Nirathron, N. (2012). Adaptive strategies of farmers affected by free trade agreement: A challenge to the concept of “self-reliance”. **Journal of HR Intelligence**, 7(1), 21-33.
- Phitthayaphinant, P. and Nissapa, A. (2012). An analysis of price trends and factors affecting Standard Thai Rubber 20 (STR 20) prices. **Journal of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University**, 31(4), 95-106.
- Prasith-rathsint, S. (2007). **Social science research methodology** (14th ed.). Bangkok: Samlada.
- Quiroga, S., Suarez, C. and Solis, J. D. (2015). Exploring coffee farmers’ awareness about climate change and water needs: Smallholders perceptions of adaptive capacity. **Environmental Science and Policy**, 45, 53-66.
- Roopsing, T. (2011). Impacts and readiness of Thailand for ASEAN Economic Community participation. **The Journal of Faculty of Applied Arts**, 4(1), 71-80.
- Sangworn, N. and Sawmong, S. (2014). Strategies for building a competitive advantage in Thai rubber to ASEAN Economic Community (AEC). **Journal of the Association of Researchers**, 19(1), 111-122.
- Sirisuwat, P. and Jindabot, T. (2013). Strategies for the development of Thai rubber exported industry toward competition in the international markets. **Executive Journal**, 33(2), 40-48.
- Somboonsuke, B., Dhammasaccakarn, W., Cherdchom, P., Longpichai, O. and Phitthayaphinant, P. (2015). Potential, capacity and development of hired labor in smallholding rubber production system: Lesson learned from traditional rubber area, Songkhla province. **Kasetsart Journal of Social Sciences**, 36(1), 74-87.
- Sompong, S. and Sriwongkol, W. (2013). The impact of joining the ASEAN Economic Community (AEC) and measures to support the Thai rubber industry. **Journal of Technical Education Development**, 26(88), 44-51.

- Thainthai, C. (2012). ASEAN Economic Community: Impact to Thai business community. **Ph.D. in Social Sciences Journal**, 2(2), 1-5.
- Thaipukdee, M. (2012). Thailand and ASEAN Community: Opportunity and risk. **Romphruek Journal**, 30(3), 109-124.
- Thuyen, P. T., Chaovanapoonphol, Y. and Jintrawet, A. (2014). Farmers' perception and adaptation to climate pressure on highland robusta coffee production, Dak Lak, Vietnam. **Khon Kaen Agriculture Journal**, 42(2), 55-65.
- Tubtimkeaw, W. and Thipbharos, T. (2015). Attitude of Thai farmers toward AEC: A case study of Ratchburi farmers. **Suthiparithat**, 29(92), 322-337.
- Yamane, T. (1967). **Statistics: An introductory analysis** (2nd ed.). Tokyo, Japan: John Weatherhill.